

ОПШТИНА СТРУГА

**СТРАТЕГИЈА ЗА
МЛАДИ
2015-2020**

СТРУГА
СТРАТЕГИЈА
СТРУГА

ОПШТИНА СТРУГА

**СТРАТЕГИЈА ЗА МЛАДИ
НА ОПШТИНА СТРУГА
2015-2020**

Издава:

Општина Струга

За издавачот:

Зијадин Села, Градоначалник

Лектура:

Абакус

Ликовно - графичко обликување:

Бригада Дизајн

Печат:

Пропоинт

Тираж:

500 примероци

Бесплатен/некомерцијален тираж

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје

352.08:316.4.063.3-053.6(497.772)“2015/2020“

СТАРТЕГИЈА за млади на Општина Струга : 2015-2020. - Струга :
Општина Струга, 2015. - 34 стр. ; 20 смНасл. стр. на припечатениот текст: Strategjia e Komunës së Strugës
për të rintjër : 2015-2020. - Обата текста меѓусебно печатени во
спротивни насоки. - Текст на мак. и алб. јазик. - Фусноти кон текстот

ISBN 978-608-65849-0-0

а) Локална самоуправа - Општествена интеграција - Интеграција -
Млади - Струга - 2015-2020 б) Развој на општините - Социјални
активности - Стратегии - Струга - 2015-2020
COBISS.MK-ID 98745098
 FOUNDATION ФОНДАЦИЈА
 OPEN ОТВОРЕНО
 SOCIETY ОДШТЕСТВО
 MACEDONIA МАКЕДОНИЈА

*Изготвувањето на Стратегијата е
финансиски поддржано од Фондацијата
Отворено општество - Македонија.*

1. Извршно резиме	7
2. Вовед	9
3. Визија	13
4. Принципи и вредности	14
5. Тековни политики за младите во Општина Струга	16
6. Стратешка карта	18
7. Стратешки приоритети и мерки за младите на Општина Струга до 2020 година	20
7.1 Управување со буџетот.....	20
7.2 Развој на капацитетите.....	21
7.3 Обезбедување услуги.....	22
7.4 Задоволни граѓани.....	23
8. Избалансирана карта на показатели за областа Млади на Општина Струга	25
9. Мониторинг и евалуација	29

ОМ..... Организации на младите

ЕЛС..... Единица на локалната самоуправа

ЕУ..... Европска унија

ЕК..... Европска комисија

ИКТ..... Информациско-комуникациски технологии

РМ..... Република Македонија

ИКП..... Избалансирана карта на показатели

ПЕСТ..... Политичко-легислативна, економска, социјална и технолошка (анализа)

СВОТ..... Анализа на јаките и слабите страни, можностите и заканите

ФООМ..... Фондација Отворено општество – Македонија

Во документот се користат термини и изрази кои, во зависност од нивната секојдневна употреба во различни сектори од општеството, можат да доведат до различна перцепција на истите. Заради разбирливост и јасна дистинкција на користените изрази, треба да се земат предвид следниве појаснувања:

- 1. Млади** – под терминот „млади“ во Република Македонија се подразбира посебна социо-етичка категорија на **население-шо на возраст од 15 до 30 години, која е особено ранлива на социо-економски-е промени во оишшес-тво-шо**.¹
- 2. Младите кои се целна група** на Стратешкиот план за млади на Општина Струга се сите млади на возраст од 15 до 30 години кои живеат на територијата на Општина Струга, без разлика на полот, расната и националната припадност, религиското и политичкото определување, сексуалната ориентација, социјалниот статус, како и хендикепираноста. Млади луѓе во Општина Струга се сите активни и пасивни поединци/поединки, кои можат да бидат здружени во неформални групи, организации на младите, клубови и други форми на здружување.
- 3. Организација** е секое здружение, фондација, сојуз, секој организациски облик на странска организација, како и друга форма на здружување, регистрирани во согласност со одредбите на Законот за здруженијата и фондациите.
- 4. Организации на млади** се организациите регистрирани во согласност со Законот за здруженијата и фондациите,² чија целна група се младите.
- 5. Организација со статус од јавен интерес** е организација која се стекнала со статус на организација од јавен интерес, во согласност со Законот за здруженијата и фондациите.

¹ Национална стратегија за млади на РМ (2005)

² „Службен весник на РМ“ бр. 52/2010

6. **Граѓански сектор** се организациите регистрирани во согласност со Законот за здруженијата и фондациите. Стратегијата ги користи термините граѓански организации, граѓански здруженија, граѓанско општество, невладини организации кои реферираат на потесната дефиниција како синоними за здруженијата и фондациите, т.е. со еден збор граѓанскиот сектор.
7. **Општина** е единица на локалната самоуправа, како заедница на жителите на одредено подрачје, утврдено со закон, која преку своите органи и преку администрацијата и организираниите јавни служби, овозможува вршење на надлежностите пропишани со закон.
8. **Информациско-комуникациски технологии (ИКТ)** е збир од технологии кои се занимаваат со обработка, чување и комуникација на информации, вклучувајќи ги и сите видови компјутерски и комуникациски системи.
9. **Стратешка мапа** (од англиски Strategic Map) е логичка структура која покажува логична причинско-последична поврзаност меѓу стратешките приоритетни цели.
10. **Избалансирана карта на показателите ИКП** (од англиски Balance Scorecard) е систем за стратешко планирање и управување што се користи во бизнисот, јавниот сектор и во непрофитните организации.

ИЗВРШНО РЕЗИМЕ

Процесот на стратешко планирање е дизајниран за да се изгради заедничка визија за иднината, за да се постават приоритетите, да се фокусираат енергијата и ресурсите во Општината и да осигура дека Советниците, Градоначалникот, вработените и другите засегнати страни кои се учесници во процесот, работат на остварувањето на заедничките цели.

Стратешката карта на Општина Струга во областа на младите го покажува патот по кој Општината може да ја постигне својата визија за развојот, местото и улогата на младите во Општината во периодот 2015-2020 година. Преку Избалансирана карта на показателите (ИКП)³, документот ги обезбедува приоритетните цели, клучните показатели за нивното постигнување, целните вредности кои сака да ги постигне Општината, како и мерките и иницијативите што треба да го обезбедат нивното постигнување.

Доследното следење и реализацијата на мерките и иницијативите содржани во документот од страна на Градоначалникот, Општинската администрација и Советот на Општината, како и соодветната финансиска поддршка, ќе обезбедат постигнување на визијата и доверба во посветеноста, транспарентноста и ефикасноста на Општина Струга во решавањето на проблемите и потребите на младите во Општината.

Сеопфатниот инклузивен процес на стратешко планирање обозначи да се дефинираат визијата и стратешките приоритети групирани во однос на четирите перспективи од Избалансираната карта на показатели (задоволни граѓани, обезбедување услуги, развој на капацитетите и управување со Буџетот.

Визијата на Општина Струга за млади е:

Младите во Општина Струга се носители и интелектуален фактор во градењето на граѓанското мултикултурно општество, економскиот и културно-социјалниот живот и здраваа животно средина.

³ Kaplan, R. and Norton, D., The Balanced Scorecard, Measures that Drive Performance, Harvard Business Review (1992)

Стратешките приоритети во секоја од перспективите се:

■ ЗАДОВОЛНИ ГРАЃАНИ

- **ЗГ1:** Зголемување на учеството на младите во процесите на донесување на одлуките во Општината;
- **ЗГ2:** Зголемување на вклученоста на младите во реализацијата на мултикултурните проекти;
- **ЗГ3:** Намалување на миграцијата на младите едуцирани луѓе.

■ ОБЕЗБЕДУВАЊЕ УСЛУГИ

- **ОУ1:** Зголемување на ефективностa во обезбедувањето услуги за младите;
- **ОУ2:** Зголемување на бројот на проектите насочени кон младите;
- **ОУ3:** Унапредување и развој на формалното и неформалното образование на младите.

■ РАЗВОЈ НА КАПАЦИТЕТИТЕ

- **РК1:** Зајакнување на капацитетите на Општината за соработка со младите;
- **РК2:** Зајакнување на капацитетите на организациите на младите.

■ УПРАВУВАЊЕ СО БУЏЕТОТ

- **УБ1:** Зголемување на буџетот за младински активизам;
- **УБ2:** Зголемување на небуџетските средства за поддршка на организациите на младите.

Стратегијата за млади за периодот 2015 – 2020 година е усвоена од страна на Советот на Општина Струга во февруари 2015 година.

ВОВЕД

Главното ниво на организирање на младите е Општината, која често ги делегира своите надлежности во областа на младите кон здруженијата, преку издвојување на одредени услуги, додека буџетите на Општините се главни извори за финансирање на младинската работа. Многу проблеми што се случуваат на локално ниво, а се поврзани со младите, од една страна се последица од отсуството или на неможноста на Општините да ги поддржат младинските политики, а од друга страна се резултат на отсуството и непоттикнувањето на младинскиот активизам. Општина Струга во целост ги препознава важноста и улогата на младите во развојот на демократските процеси во Општината и, воопшто, во развојот и подобрување на животот во заедницата. Тргувајќи од овие факти, Општина Струга одлучи да ги мобилизира сите засегнати страни во врска со прашањето на младите во Општината, да го поттикне младинскиот активизам во Општината, да ја унапреди соработката со младите и да придонесе кон нивен постојан развој. Резултат на таа заложба е оваа „*Стратегија за млади на Општина Струга 2015-2020*“, која се однесува на соработката на Општината со сите засегнати страни од локалните политики за младите и има за цел да обезбеди инклузивен процес и учество на граѓанскиот сектор во процесите на дефинирање на развојните активности и иницијативи на Општина Струга во областа на младите, како и да создаде предуслови за креирање на ефикасни партнерства. Документот е подготвен на консултативен и партиципативен начин, со значителна вклученост на организациите на младите и Општинската администрација во периодот март - ноември 2014 година.⁴

⁴ Изработката на Стратегијата е поддржана од Фондацијата Отворено општество – Македонија (ФООМ), како дел од концептот „Општина по мерка на граѓаните“, кој се имплементира во периодот 2014 – 2017 година. Целта е зголемување на административните и финансиските капацитети на општината, зајакнување на граѓанското општество за активно учество во животот на заедницата и придонес кон доброто владеење во училиштата. Во рамки на концептот „Општина по мерка на граѓаните“ отворен е Центар на заедницата во Општина Струга, преку кој се обезбедува правна и административна помош за граѓаните, неформално образование за младите и возрасните и простор за активностите на младинските клубови и другите културни и граѓански иницијативи. Заради поголема јавност и активно учество на граѓаните во работата на Советот на Општина Струга, обезбедена е поддршка и за преуредување на салата за состаноци на Советот.

Создавањето квалитетни предуслови, посветеноста на највисоките раководни структури и мотивираноста на засегнатите страни за учество во процесот се главните фактори за успешно стратешко планирање. Во оваа насока беше обезбеден еден сеопфатен пристап и посветеност и активно учество на членовите на Советот и Општинската администрација во процесот на креирање на Стратегијата. Имено, процесот на креирање на Стратегијата беше претходно поткрепен со серија обуки за: (1) претставниците на локалната самоуправа - за стратешко планирање со користење на Избалансирана карта на показатели, партиципативно креирање на политиките, финансирање од ЕУ-фондовите и комуникациски стратегии; (2) граѓанските организации - за подобро разбирање на Општинските надлежности, ЕУ-фондовите и политиките за антидискриминација, и (3) училиште за демократско управување, социјална правда и развивање училишни планови. На процесот на стратешко планирање му претходеше изработка на сеопфатна анализа на тековната состојба во Општината, која беше реализирана преку прашалници и интервјуа со сите засегнати страни од Општинската администрација и претставници на ЗГ, како и анализа на постојните релевантни документи⁵. Во процесот на изработка на Стратегијата беа земени предвид сите постојни стратешки документи за политиките за млади на локално, регионално и национално ниво. Процесот продолжи со организација на три јавни расправи, со цел да се обезбеди отворена дебата и усогласување на политиките и предложените стратешки приоритети и мерки, како и да се зголеми чувството на сопственост во однос на изготвената стратегија и зголемување на фокусираноста и одговорноста во процесот на нејзината имплементација. Стратешкото планирање се базираше на користењето на моделот Избалансирана карта на показатели и се состоеше од:

- обуки за засегнатите страни;
- сеопфатна анализа на тековната состојба во Општината во областа Млади;

⁵ Извештај за тековната состојба во Општина Струга (Образование, Социјала, Млади и Соработка со граѓанскиот сектор), ФООМ, мај 2013

- теренско истражување за задоволството на граѓаните од локалните услуги во Општината;
- анализа на засегнатите страни;
- ПЕСТ-анализа;
- SWOT/TOWS анализа;
- формулирање на визијата;
- идентификување на принципите и вредностите;
- одредување на стратешките приоритетни цели;
- изработка на стратешка карта;
- дефинирање на клучните показатели на изведбата;
- одредување на целните вредности за секој клучен показател на изведбата;
- идентификување на мерките и активностите за постигнување на целните вредности;
- изработка на Избалансирана карта на показатели;
- изработка на Нацрт-верзија на Стратегијата;
- јавна расправа, и
- донесување на Стратегијата од страна на Советот на Општината.

Стратегијата е изработена врз база на Извештајот за тековната состојба во Општина Струга и Стратешката анализа, кои се дадени како придружни документи на Стратегијата, а ќе биде придружена со акционен план, во кој ќе бидат разработени конкретни активности и кој ќе придонесе за исполнување на утврдените стратешки приоритети и мерки во насока на постигнување на визијата на Општината.

Документот е во согласност со:

- Националната стратегија за млади на РМ од 2005 година;
- Националниот акционен план за имплементација на Националната стратегија за млади за 2009 година, и
- Програмата за развој на југозападниот плански регион од 2010 година.

ВИЗИЈА

” МЛАДИТЕ ВО ОПШТИНА СТРУГА СЕ НОСИТЕЛИ И ИНТЕГРАЛЕН ФАКТОР ВО ГРАДЕЊЕТО НА ГРАЃАНСКОТО МУЛТИКУЛТУРНО ОПШТЕСТВО, ЕКОНОМСКИОТ И КУЛТУРНО-СОЦИЈАЛНИОТ ЖИВОТ И ЗДРАВТА ЖИВОТНА СРЕДИНА

Оваа визија на Општина Струга ќе се обезбеди со доследно иочитување на утврдениите принципи и вредности во партнерство со младите, преку: најамодно зголемување на износот на финансиските средства од буџетот на Општината наменети за програмите на младите во Општината; развивање на Општинскиот административен капацитет, како и капацитетите на организациите на младите; воведување иновативни модели за решавање на проблемите и истребите на младите во Општината и надградување на Општинските полици и услуги според очекувањата и задоволството на младите и граѓаните од работата на Општината, во насока на градење на граѓанско и мултикултурно општество, услови за економски и културно-социјален живот, како и здрава животна средина.

ПРИНЦИПИ И ВРЕДНОСТИ

Во процесот на реализирање на стратешките приоритети и мерки за остварување на визијата на Општина Струга за соработка со младите во периодот 2015-2020, ќе се раководиме според следниве принципи и вредности:

- **Рамноправност** - Општина Струга ќе овозможи сите млади да имаат право на еднакви шанси, право на информирање, право на личен развој, доживотно учење и право на вработување во согласност со различните сопствени карактеристики, избор и способности. Се обезбедува почитување на родовата рамноправност, недискриминацијата, слободата, достоинството, безбедноста, личниот и општествениот развој на младите.
- **Мултикултурализам** – Општина Струга ќе овозможи почитување на различностите во сите области на човековиот живот, толеранција, како и афирмација на уметничките и креативните пристапи насочени кон негување и развивање на меѓукултурниот дијалог меѓу младите.
- **Транспарентност** – ќе се промовира повисоко ниво на јавност на информациите со кои се располага, на услугите кои се нудат, процедурите според кои се извршуваат и критериумите според кои истите се обезбедуваат. Општината ќе обезбеди видливост во насока на препознавање на проблемите и потребите на младите од страна на целокупната локална заедница.
- **Отчетност** – отчет за работењето на локалните власти (Градоначалник, Совет и администрација), што е, но и што не е реализирано во рамките на предвидените Општински програми, со детални финансиски извештаи на реализираните програми, проекти, мерки и активности.

- **Активно учество на младите** – Општина Струга ќе обезбеди права, поддршка, средства, простор и можности за да можат младите да учествуваат во процесот на донесување на одлуките, како и во активностите кои придонесуваат за изградба на подобро општество.
- **Достапност** – Општина Струга ги препознава и ќе ги зајакнува капацитетите на младите како значаен општествен ресурс и искажува доверба и поддршка на нивните потенцијали: „младите знаат, можат и умеат“. Исто така, Општината ќе овозможи и ќе обезбеди пристап на младите до сите ресурси. Општината ќе обезбеди услови за зачувување на здравјето на младите и квалитетно користење на слободното време. Општината ќе го афирмира и ќе го стимулира постепеното воведување и развојот на инклузивното образование на сите нивоа.
- **Иновативност** – постојано ќе се бараат спонтани и системски постапки за воведување нови начини за поефикасно, поефективно и поквалитетно извршување на работните задачи.
- **Одговорност** – Општината ќе ја поттикнува и ќе ја развива одговорноста на оние кои работат со младите, како и одговорноста на младите во согласност со нивните можности.
- **Солидарност** – Општина Струга ја поддржува меѓугенерациската солидарност и улогата на младите во изградбата на демократско општество. Во Општината се поттикнуваат сите облици на генерациска солидарност, културата на ненасилство и толеранција меѓу младите.
- **Соработка** – Се поддржува и се обезбедува слободата на здружување и соработка со врсниците и се поттикнува меѓугенерациската соработка на локално, национално и меѓународно ниво.

ТЕКОВНИ ПОЛИТИКИ ЗА МЛАДИТЕ ВО ОПШТИНА СТРУГА

Според Стратешката анализа, во Општина Струга во изминатиот период се регистрирани обиди за креирање на локални политики за младите, меѓутоа не постои актуелен документ и институционална меморија за претходните активности⁶. Програмата за развој на југозападниот плански регион, каде што припаѓа и Општина Струга, од 2008 година нема дефинирано мерки и активности кои директно се однесуваат на проблемите на младата популација. Нема ниту надворешни, ниту внатрешни иницијативи. Младите во Општина Струга не учествуваат и не се вклучени во процесите на носење/имплементација на политиките на локално/регионално ниво поврзани со проблемите и потребите на младите. Може да се каже дека Општина Струга нема воспоставено тековни процедури за дијалог и креирање на политики за младите, пред сè поради тоа што не постои иницијатива од страна на младите, кои не ги препознаваат своите потреби како приоритет во однос на другите цели. Во рамките на организациската структура на Општината, не постои организациска форма која би се занимавала со потребите и прашањата на младите, а во Општинската администрација не е назначено лице кое ќе работи исклучиво на проблематиката поврзана со младите.

Во моментов, проектите кои се однесуваат на младите во Општина Струга се дел од активностите во програмите на Општината во областите *Сиорџи и млади, Култура, Образование и Социјална заштита и заштита на децата*. Средствата кои се одвојуваат од буџетот на Општината за поддршка на активностите во кои се вклучени младите се незначителни. Најголем дел од активности поврзани со младите се финансирани преку трансфер на средства до здруженијата. Во поголемиот број случаи, буџетот на Општина Струга е само презентираан на јавните расправи и младите не се вклучени во неговото креирање. Комуникацијата со младите главно се одвива преку здруженијата. Се користат сите форми за комуникација, како и со сите други граѓани, односно: соопштенија, огласи, состаноци на Градоначалникот со граѓаните и др. Стратешката анализа идентификува дека постои апа-

⁶ Има информации дека е изработена Локална стратегија за младите за Општина Струга во 2008 година и дека во 2013 година имало активности за јакнење на активностите на младите на локално ниво, меѓутоа овие информации не беа потврдени.

тичност кај младите за вклучување во активностите организирани од Општината и отсуство на младински активизам.

Југозападниот регион, генерално, а во тие рамки и Општина Струга, според низа показатели (БДП по глава на жител, вработеност, инвестиции во основни средства итн.) е меѓу посиромашните во РМ. Населението во Општина Струга бележи стабилен благ прираст во последната декада, како и полова избалансираност. Иако постои тренд на благ прираст на населението, бројот на ученици во основното и во средното образование покажува знаци на намалување, што води до заклучокот дека ваквата состојба е последица на миграцијата и емиграцијата на населението од Општината. Општината е мултикултурна и мултиетничка заедница, во која постои традиција на соживот и меѓусебно помагање меѓу граѓаните.

Со оглед на тоа дека околу 30% од невработените во Струга се млади луѓе на возраст од 15 до 29 години⁷ едни од главните приоритети на Општината се развојот на претприемничката култура кај младите и промовирањето на создавањето квалитетни работни места во Општината, преку надградба на знаењата и вештините на младите и иницирање на континуирани едукации за нивно успешно вработување.

Општината е мултикултурна и мултиетничка заедница со традиција на соживот и помагање на сограѓаните. Порастот на етничката исклучивост и меѓуетничката нетрпеливост во РМ претставува закана за развојот на младите во Општина Струга.

И покрај тоа што официјалните статистички податоци не покажуваат значителна бројка на лица кои се иселиле од Република Македонија во 2013, сепак Општина Струга има негативно миграционо салдо. Либерализацијата на визниот режим, сиромаштијата и сè поголемите можности за младите да учат, студираат и да работат надвор од државата, овозможуваат зголемување на трендот за иселување на младото и работоспособно население од Општината. Најголеми миграциони движења се среќаваат помеѓу припадничките на женскиот пол. Сепак, податоците за миграциите на населението, треба да се добијат со нов попис на населението, кој е повеќе од потребен заради планирање на развојот.

⁷ Агенција за вработување на РМ - Преглед на невработените лица според возрастната структура (состојба 31.8.2014)

СТРАТЕШКА КАРТА

Стратешката карта дава целосна слика на причинско-последичната поврзаност на приоритетите на Општина Струга во постигнувањето на Визијата за младите до 2020 година, преку четири перспективи:

- Задоволни граѓани;
- Обезбедување услуги;
- Развој на капацитетите и
- Управување со буџетот.

Врз основа на сеопфатните анализи на секоја од перспективите се дефинирани стратешките приоритетни цели (стратегии-те) за секоја перспектива поодделно.

ВИЗИЈА:

МЛАДИТЕ ВО ОПШТИНА СТРУГА СЕ НОСИТЕЛИ И ИНТЕГРАЛЕН ФАКТОР ВО ГРАДЕЊЕТО НА ГРАЃАНСКОТО МУЛТИКУЛТУРНО ОПШТЕСТВО, ЕКОНОМСКИОТ И КУЛТУРНО-СОЦИЈАЛНИОТ ЖИВОТ И ЗДРАВАТА ЖИВОТНА СРЕДИНА.

ЗАДОВОЛНИ ГРАЃАНИ:

ЗГ1: ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА УЧЕСТВОТО НА МЛАДИТЕ ВО ПРОЦЕСИТЕ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА ОДЛУКИТЕ ВО ОПШТИНАТА

ЗГ2: ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ВКЛУЧЕНОСТА НА МЛАДИТЕ ВО РЕАЛИЗАЦИЈАТА НА МУЛТИКУЛТУРНИ ПРОЕКТИ

ЗГ3: НАМАЛУВАЊЕ НА МИГРАЦИЈАТА НА МЛАДИТЕ ЕДУЦИРАНИ ЛУЃЕ

ОБЕЗБЕДУВАЊЕ УСЛУГИ:

ОУ1: ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ЕФЕКТИВНОСТА ВО ОБЕЗБЕДУВАЊЕТО УСЛУГИ ЗА МЛАДИТЕ

ОУ2: ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА БРОЈОТ НА ПРОЕКТИ НАСОЧЕНИ КОН МЛАДИТЕ

ОУ3: УНАПРЕДУВАЊЕ И РАЗВОЈ НА ФОРМАЛНОТО И НЕФОРМАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ НА МЛАДИТЕ

РАЗВОЈ НА КАПАЦИТЕТИТЕ:

РК1: ЗАЈАКНУВАЊЕ НА КАПАЦИТЕТИТЕ НА ОПШТИНАТА ЗА СОРАБОТКА СО МЛАДИТЕ

РК2: ЗАЈАКНУВАЊЕ НА КАПАЦИТЕТИТЕ НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ НА МЛАДИТЕ

УПРАВУВАЊЕ СО БУЏЕТОТ:

УБ1: ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА БУЏЕТОТ ЗА МЛАДИНСКИ АКТИВИЗАМ

УБ2: ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА НЕБУЏЕТСКИТЕ СРЕДСТВА ЗА ПОДДРШКА НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ НА МЛАДИТЕ

ПРИНЦИПИ/ВРЕДНОСТИ:

РАМНОПРАВНОСТ, МУЛТИКУЛТУРАЛИЗАМ, ТРАНСПАРЕНТНОСТ, ОТЧЕТНОСТ, АКТИВНО УЧЕСТВО НА МЛАДИТЕ, ДОСТАПНОСТ, ИНОВАТИВНОСТ, ОДГОВОРНОСТ, СОЛИДАРНОСТ, СОРАБОТКА

СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТИ И МЕРКИ ЗА МЛАДИТЕ НА ОПШТИНА СТРУГА ДО 2020 ГОДИНА

7.1 Управување со буџетот

Во однос на финансиската перспектива, јаки страни на Општина Струга се досегашното искуство од редовната финансиска поддршка што се одделува од буџетот на Општината за здруженијата и зголемената соработка со меѓународните организации. Сепак, и покрај долгогодишната практика за финансирање на здруженијата, делот од буџетот што се користи за оваа намена е многу мал и недоволен, што е една од слабите страни во оваа перспектива. Како најзначајни слаби страни се идентификувани: недоволното ниво на учество на младите при планирањето на буџетот и недоволните финансиски средства за капитални инвестиции за потребите на младите.

Зголемувањето на буџетот за потребите на младите и пристапот до ЕУ-фондовите се идентификувани како најзначајни можности, додека немањето поддршка од централната власт и неликвидноста на Општината се главните закани во оваа перспектива.

Од тие причини, треба да се изберат стратегии за подобрување кои ќе ги користат предностите на можностите преку надминување на слабите страни, и стратегии за избегнување кои ќе ги минимизираат слабите страни и ќе ги надминат заканите. Во одредена мерка, можат да се земат предвид и офанзивните стратегии кои ќе ги користат јаките страни за да ги искористат предностите на можностите.

Стратешките приоритетни цели што произлегоа од стратешката анализа на перспективата *Управување со буџетот* се две офанзивни стратегии (УБ1 и УБ2):

- **УБ1:** Зголемување на буџетот за младински активизам;
- **УБ2:** Зголемување на небуџетските средства за поддршка на организациите на младите.

За постигнување на овие приоритети се потребни мерки за: вклучување на младите во процесот на планирање на буџетот; мерки за обезбедување буџетска поддршка на процесот на аплицирање и имплементација на проектите финансирани од ЕУ и од другите фондови, како и мерки за зголемување на капацитетите за повлекување на небуџетски средства за финансирање на проектите поврзани со проблемите и потребите на младите во Општина Струга.

7.2 Развој на капацитетите

Јаки страни на Општина Струга од аспект на перспективата Развој на капацитетите се младата и мултиетничка и двојазична администрација, како и веќе воспоставените релации со пограничните региони. Меѓутоа, овие јаки страни не се во целост искористени поради недоволната информираност и потребните знаења на Општинската администрација за идентификување и третирање на потребите и проблемите на младите, како и законите за исселување на младите едуцирани кадри од Општината и недостигот од младински активизам.

За реализирање на промените и адаптирање на внатрешните организациски процеси за обезбедување поквалитетни услуги, неопходно е да се креира поволна организациска клима за учење и раст, т.е. за развој на капацитетите. Во оваа перспектива преовладуваат слабостите, но тие се следени од идентификуваните јаки страни. Анализата посочува дека треба да се развијат стратегии кои ќе ги минимизираат слабите страни и стратегии кои ќе ги користат јаките страни за да ги искористат предностите на можностите.

Стратешките приоритети кои произлегоа од стратешката анализа на перспективата *Развој на капацитетите* се две стратегии за подобрување: (PK1 и PK2):

- **PK1:** Зајакнување на капацитетите на Општината за соработка со младите;
- **PK2:** Зајакнување на капацитетите на организациите на младите.

За постигнување на овие приоритети потребни се мерки за иницирање, планирање, имплементирање и следење на постигнувањата на иницијативите за соработка со младите и организациите на младите во секојдневното комуницирање со младите и организациите на младите, организирање обуки за лицата вклучени од страна на Општината во давањето услуги и водењето на проектите за млади, како и поддршка на јакнењето на капацитетите на организациите на младите во Општината.

7.3 Обезбедување услуги

При анализата на оваа перспектива се идентификуваа значителен број слаби страни, но и значителен број можности. Нивниот број во однос на јаките страни и заканите е неколкукратно поголем, што упатува на заклучокот дека треба да се развијат стратегии кои ќе ги користат предностите на можностите преку надминување на слабите страни.

Стратешките приоритети кои произлегоа од стратешката анализа на перспективата *Обезбедување услуги* се три стратегии за подобрување (OY1, OY2 и OY):

- **OY1:** Зголемување на ефективноста во обезбедувањето услуги за младите;

- **ОУ2:** Зголемување на бројот на проекти насочени кон младите;
- **ОУ3:** Унапредување и развој на формалното и неформалното образование на младите.

За постигнувањето на овие приоритети потребни се мерки за: воспоставување на формална структура за поддршка на младите; вклучување на младите во креирањето на услугите и анализа и развој на услугите за потребите на младите на локално ниво; мерки за вклучување на младите во развојот и имплементацијата на проектите; развој на програми фокусирани на младите во областа на претприемништвото и вработувањето на младите и нивно вклучување во социо-културниот живот на Општината и во заштитата на животната средина; развој на формалното и неформалното образование за младите.

7.4 Задоволни граѓани

Гледано од аспект на младите, јака страна на Општина Струга е отвореноста на Општинската администрација за соработка. Општина Струга веќе има воспоставено добра соработка со активните здруженија, што овозможува полесно усогласување на заедничките приоритети и непречена имплементација на мерките и активностите.

Со оглед на големиот број идентификувани слаби страни и закани, треба да се развијат стратегии кои ќе ги користат можностите за надминување на слабите страни, како и стратегии кои ќе ги минимизираат слабите страни и ќе ги надминат заканите.

Стратешките приоритети кои произлегоа од стратешката анализа на перспективата *Задоволни граѓани* се три различни стратегии, две стратегии за подобрување (ЗГ1 и ЗГ2) и една стратегија на избегнување (ЗГ3):

- **ЗГ1:** Зголемување на учеството на младите во процесите на донесување на одлуките во Општината;
- **ЗГ2:** Зголемување на вклученоста на младите во реализацијата на мултикултурни проекти;
- **ЗГ3:** Намалување на миграцијата на младите едуцирани луѓе.

За постигнувањето на овие приоритети се потребни мерки за: развој на младинските иницијативи; мерки за јакнење на партнерските односи со организациите на младите; вклучување во мултикултурните проекти на младите од градот Струга и од руралните средини; програма за ангажирање на млади едуцирани луѓе; мерки за образование за потребите на пазарот на труд и мерки за вклучување на младите на пазарот на труд.

ИЗБАЛАНСИРАНА КАРТА НА ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ОБЛАСТА МЛАДИ НА ОПШТИНА СТРУГА

Избалансираната карта на показателите овозможува подобро да се следи кои стратешки чекори ќе ги преземе Општина Струга во периодот 2015-2020 година и кои резултати треба да ги постигне за да ја реализира својата визија за младите во Општината.

Со цел да се обезбеди подобар стратешки фокус и приоритизација во имплементирањето на активностите, до секој од четирите аспекти на Стратегијата и до стратешките приоритети во заграда е дадено релативното значење (важност) на секој од аспектите и соодветните стратешки приоритети изразени во проценти. Процентуалниот износ го означува значењето на секој аспект во однос на другите три аспекти, како и значењето на секој стратешки приоритет во рамките на четирите аспекти. Поголем процент означува поголем стратешки фокус и поголемо значење на тој аспект или приоритет.

Избалансираната карта на показателите е дадена подолу.

Избалансирана карта на показатели за областа Млади на Општина Струга

ИЗБАЛАНСИРАНА КАРТА НА ПОКАЗАТЕЛИ НА ОПШТИНА СТРУГА ЗА ОБЛАСТА МЛАДИ 2015-2020

ВИЗИЈА:

МЛАДИТЕ ВО ОПШТИНА СТРУГА СЕ НОСИТЕЛИ И ИНТЕГРАЛЕН ФАКТОР ВО ГРАДЕЊЕТО НА ГРАЃАНСКОТО МУЛТИКУЛТУРНО ОПШТЕСТВО, ЕКОНОМСКИОТ И КУЛТУРНО-СОЦИЈАЛНИОТ ЖИВОТ И ЗДРАВАТА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА.

ПРИОРИТЕТИ	ПОКАЗАТЕЛИ	ЦЕЛНИ ВРЕДНОСТИ 2020	МЕРКИ/ИНИЦИЈАТИВИ
ЗАДОВОЛНИ ГРАЃАНИ (26%)			
ЗГ1: ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА УЧЕСТВОТО НА МЛАДИТЕ ВО ПРОЦЕСИТЕ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА ОДЛУКИТЕ ВО ОПШТИНАТА (10%)	1.1 СТЕПЕН НА ЗАДОВОЛСТВО НА МЛАДИТЕ ОД ВКЛУЧЕНОСТА ВО ПРОЦЕСИТЕ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА ОДЛУКИ ВО ОПШТИНАТА	60%	1.1 ПРОГРАМА ЗА РАЗВОЈ НА МЛАДИНСКИ ИНИЦИЈАТИВИ 1.2 МЕРКИ ЗА ЗАЈАКНУВАЊЕ НА ПАРТНЕРСТВОТА СО ОРГАНИЗАЦИИТЕ НА МЛАДИ
ЗГ2: ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ВКЛУЧЕНОСТ НА МЛАДИТЕ ВО РЕАЛИЗАЦИЈАТА НА МУЛТИКУЛТУРНИТЕ ПРОЕКТИ (6%)	2.1 СТЕПЕН НА ЗАДОВОЛСТВО НА МЛАДИТЕ ОД ВКЛУЧЕНОСТА ВО МУЛТИКУЛТУРНИТЕ ПРОЕКТИ	60%	2.1 МЕРКИ ЗА ВКЛУЧУВАЊЕ ВО МУЛТИКУЛТУРНИТЕ ПРОЕКТИ НА МЛАДИТЕ ОД ГРАДОТ СТРУГА И ОД РУРАЛНИТЕ СРЕДИНИ
ЗГ3: НАМАЛУВАЊЕ НА МИГРАЦИЈАТА НА МЛАДИТЕ ЕДУЦИРАНИ ЛУЃЕ (10%0)	3.1 СТАПКА НА МИГРАЦИЈА НА МЛАДИТЕ ЛУЃЕ	<10%	3.1 ПРОГРАМА ЗА АНГАЖИРАЊЕ НА МЛАДИ ЕДУЦИРАНИ ЛУЃЕ
	3.2 СТАПКА НА НЕВРАБОТЕНОСТ НА МЛАДИТЕ	<40%	3.2 МЕРКИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ ЗА ПОТРЕБИТЕ НА ПАЗАРОТ НА ТРУД 3.3 МЕРКИ ЗА ВКЛУЧУВАЊЕ НА МЛАДИТЕ НА ПАЗАРОТ НА ТРУД

ИЗБАЛАНСИРАНА КАРТА НА ПОКАЗАТЕЛИ НА ОПШТИНА СТРУГА ЗА ОБЛАСТА МЛАДИ 2015-2020

ВИЗИЈА:

МЛАДИТЕ ВО ОПШТИНА СТРУГА СЕ НОСИТЕЛИ И ИНТЕГРАЛЕН ФАКТОР ВО ГРАДЕЊЕТО НА ГРАЃАНСКОТО МУЛТИКУЛТУРНО ОПШТЕСТВО, ЕКОНОМСКИОТ И КУЛТУРНО-СОЦИЈАЛНИОТ ЖИВОТ И ЗДРАВАТА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА.

ПРИОРИТЕТИ	ПОКАЗАТЕЛИ	ЦЕЛНИ ВРЕДНОСТИ 2020	МЕРКИ/ИНИЦИЈАТИВИ
ОБЕЗБЕДУВАЊЕ УСЛУГИ (28%)			
ОУ1: ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ЕФЕКТИВНОСТА ВО ОБЕЗБЕДУВАЊЕТО НА УСЛУГИТЕ ЗА МЛАДИТЕ (10%)	1.1 БРОЈ НА ПОДДРЖАНИ УСЛУГИ ЗА ПОТРЕБИТЕ НА МЛАДИТЕ	>8	1.1 ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА ФОРМАЛНА СТРУКТУРА ЗА ПОДДРШКА НА МЛАДИТЕ 1.2 ВКЛУЧУВАЊЕ НА МЛАДИТЕ ВО КРЕИРАЊЕТО НА УСЛУГИТЕ ЗА ПОТРЕБИТЕ НА МЛАДИТЕ НА ЛОКАЛНО НИВО
ОУ2: ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА БРОЈОТ НА ПРОЕКТИТЕ НАСОЧЕНИ КОН МЛАДИТЕ (10%)	2.1 БРОЈ НА РЕАЛИЗИРАНИ ПРОЕКТИ НА ГОДИШНО НИВО	>20	2.1 МЕРКИ ЗА ВКЛУЧУВАЊЕ НА МЛАДИТЕ ВО РАЗВОЈОТ И ИМПЛЕМЕНТАЦИЈАТА НА ПРОЕКТИТЕ 2.2 ПРОГРАМА ЗА РАЗВОЈ НА ПРОЕКТИ ВО ОБЛАСТА НА ПРЕТПРИЕМНИШТВОТО И ВРАБОТУВАЊЕТО НА МЛАДИТЕ 2.3 ПРОГРАМА ЗА ВКЛУЧУВАЊЕ НА МЛАДИТЕ ВО РАЗВОЈОТ НА СОЦИОКУЛТУРНИОТ ЖИВОТ ВО ОПШТИНАТА 2.4 ПРОГРАМА ЗА ВКЛУЧУВАЊЕ НА МЛАДИТЕ ВО ЗАШТИТАТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА
ОУ3: УНАПРЕДУВАЊЕ И РАЗВОЈ НА ФОРМАЛНОТО И НЕФОРМАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ НА МЛАДИТЕ (8%)	3.1 СТАПКА НА ВРАБОТЕНОСТ НА МЛАДИТЕ (15-24)	>25%	3.1 МЕРКИ ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ И РАЗВОЈ НА ФОРМАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ ЗА МЛАДИТЕ
	3.2 БРОЈ НА ОБУКИ ВО НЕФОРМАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ	>30	3.2 МЕРКИ ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ И РАЗВОЈ НА НЕФОРМАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ ЗА МЛАДИТЕ

Избалансирана карта на показатели за областа Млади на Општина Струга

ИЗБАЛАНСИРАНА КАРТА НА ПОКАЗАТЕЛИ НА ОПШТИНА СТРУГА ЗА ОБЛАСТА МЛАДИ 2015-2020

ВИЗИЈА:

МЛАДИТЕ ВО ОПШТИНА СТРУГА СЕ НОСИТЕЛИ И ИНТЕГРАЛЕН ФАКТОР ВО ГРАДЕЊЕТО НА ГРАЃАНСКОТО МУЛТИКУЛТУРНО ОПШТЕСТВО, ЕКОНОМСКИОТ И КУЛТУРНО-СОЦИЈАЛНИОТ ЖИВОТ И ЗДРАВАТА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА.

ПРИОРИТЕТИ	ПОКАЗАТЕЛИ	ЦЕЛНИ ВРЕДНОСТИ 2020	МЕРКИ/ИНИЦИЈАТИВИ
РАЗВОЈ НА КАПАЦИТЕТИТЕ (23%)			
РК1: ЗАЈАКНУВАЊЕ НА КАПАЦИТЕТИТЕ НА ОПШТИНАТА ЗА СОРАБОТКА СО МЛАДИТЕ (11%)	1.1 БРОЈ НА ВКЛУЧЕНИ ЛИЦА ОД СТРАНА НА ОПШТИНАТА ВО ПЛАНИРАЊЕТО И ИМПЛЕМЕНТАЦИЈАТА НА ПРОЕКТИТЕ ЗА МЛАДИ НА ГОДИШНО НИВО	10	1.1 ПРОГРАМА ЗА ЈАКНЕЊЕ НА КАПАЦИТЕТИТЕ НА ОПШТИНАТА ЗА СОРАБОТКА СО МЛАДИТЕ
РК2: ЗАЈАКНУВАЊЕ НА КАПАЦИТЕТИТЕ НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ НА МЛАДИТЕ (12%)	2.1 БРОЈ НА РЕАЛИЗИРАНИ ОБУКИ ЗА ЗДРУЖЕНИЈАТА НА ГОДИШНО НИВО	24	2.1 ПРОГРАМА ЗА ПОДДРШКА НА ЈАКНЕЊЕТО НА КАПАЦИТЕТИТЕ НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ НА МЛАДИТЕ
УПРАВУВАЊЕ СО БУЏЕТОТ (26%)			
УБ1: ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА БУЏЕТОТ ЗА МЛАДИНСКИ АКТИВИЗАМ (15%)	1.1 % ОД БУЏЕТОТ НА ОПШТИНАТА ЗА ПОДДРШКА НА ПРОЕКТИТЕ ЗА МЛАДИ	3%	1.1 МЕРКИ ЗА ВКЛУЧУВАЊЕ НА МЛАДИТЕ ВО ПЛАНИРАЊЕТО НА БУЏЕТОТ
	1.2 БРОЈ НА ПОДДРЖАНИ ПРОЕКТИ	10	
УБ2: ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА НЕБУЏЕТСКИТЕ СРЕДСТВА ЗА ПОДДРШКА НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ НА МЛАДИТЕ (11%)	2.1 ВИСИНА НА НЕБУЏЕТСКИТЕ СРЕДСТВА ЗА ПОДДРШКА НА МЛАДИТЕ	100,000 ЕУР	2.1 ФОРМИРАЊЕ ФОНД ЗА ПОДДРШКА НА ЕУ И ДРУГИТЕ СТРАНСКИ ПРОЕКТИ
	2.2 % ОД СРЕДСТВАТА ОД БУЏЕТОТ НА ОПШТИНАТА ЗА ПОДДРШКА ЗА АПЛИЦИРАЊЕ И ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ПРОЕКТИТЕ ОД ЕУ И ОД ДРУГИ ФОНДОВИ	1%	
	2.3 БРОЈ НА ПОДДРЖАНИ ПРОЕКТИ	10	
ПРИНЦИПИ/ВРЕДНОСТИ:			
РАМНОПРАВНОСТ, МУЛТИКУЛТУРАЛИЗАМ, ТРАНСПАРЕНТНОСТ, ОТЧЕТНОСТ, АКТИВНО УЧЕСТВО НА МЛАДИТЕ, ДОСТАПНОСТ, ИНОВАТИВНОСТ, ОДГОВОРНОСТ, СОЛИДАРНОСТ, СОРАБОТКА			

МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА

Избалансирана карта на показателите претставува значајна алатка за мониторинг на имплементацијата на Стратегијата за млади на Општина Струга 2015-2020, со оглед на тоа што сите цели и мерки – финансиски и нефинансиски – произлегуваат од визијата. Остварувањето на придобивките од ИКП на Општината се следи преку извештаи, дискусии, комуникација, ажурирање и дејствување. Извештаите од ИКП на Општината се изготвуваат квартално, според определен редослед. Притоа, во процесот на следење своја улога имаат Градоначалникот, Секретарот и раководителите на секторите кои се одговорни за имплементација на мерките и активностите за соодветните стратешки приоритетни цели.

Улогата на Градоначалникот е да назначи одговорно лице за следење на имплементацијата на Стратегијата за млади на Општина Струга 2015-2020. Одговорното лице за следење на имплементацијата на стратегијата ги врши следниве активности:

- го координира прибирањето на информациите од секторите;
- ги известува раководителите на секторите за крајните рокови за доставување на секторските извештаи за млади;
- ги консолидира секторските извештаи во единствен Извештај за ИКП на Општина Струга;
- го доставува консолидираниот извештај до Секретарот, Градоначалникот и Советниците на Општина Струга;
- го следи и го спроведува процесот на внесување на промените во ИКП.

Улогата на раководителите на секторите во процесот на следење на постигнувањето на целните вредности од ИКП за млади на Општина Струга се состои од:

- определување на одговорно лице за секој показател од стратешките приоритети кои се дел од секторските цели;
- изготвување извештај за спроведување на активностите на ниво на сектор;
- учество во ревидирањето на показателите за секоја приоритетна цел која е дел од секторските цели.

Одговорното лице за секој показател од стратешките приоритетни цели во процесот на следење на постигнувањето на целните вредности од ИКП ги врши следниве активности:

- го координира прибирањето на информациите во рамките на секторот;
- го известува раководителот на секторот за крајните рокови за доставување на секторскиот извештај;
- изработува единствен секторски извештај и го доставува до раководителот на секторот;
- го следи и го спроведува процесот на внесување на промените во ИКП.

Освен за мониторинг, ИКП ќе се користи и за евалуација на спроведувањето на стратешкиот план, со цел да се утврди: дали биле постигнати планираните цели на политиката на ефикасен начин и дали и до кој степен се јавиле несакани ефекти. Нарушувањето или прекинувањето на причинско-последичната поврзаност на приоритетите, како и непостигнувањето на целните вредности на показателите за одделните приоритети ќе даде информации за тоа дали и какви измени треба да се направат во стратешкиот план.

